

PROTOKOLL FRA EKSTRAORDINÆRT MØTE I SUNNHETSUTVALGET 6/23

Avholdt på Teams, tirsdag 12.12.2023 kl.12.00-14.00

Til stede: Astrid Indrebø (leder)
Frode Lingaas
Ida Myhrer Grime
Wenche Lagmo (deltok ikke ved stemmegiving i sak 40/23)
Dag Inge Bruflot
Heidi Lund
Ingvild Espelien

Fra NKKs administrasjon:

Bettina Bachmann
Renate Sjølie
Kim Bellamy
William Bredal
Hanne Christine Øverli

Meldt forfall:

Terje Lindstrøm

Til behandling forelå følgende saker:

Sak 37/23 Godkjenning av innkalling

Vedtak:

Innkallingen godkjennes, men opprinnelig orienteringssak «Oppfølging av SU-sak 35/23» settes med eget saksnummer: 41/23.

Sak 38/23 Godkjenning av protokoll 2023-5

Vedtak:

Protokollen godkjennes.

Sak 39/23 Behandling av opprinnelig SU-sak 27/23, Tolkning av NKKs avlsstrategi pkt.4.2

Vedtak:

En helhetlig gjennomgang planlegges i forbindelse med Mattilsynets kommende forskrift om avl av hund.

I mellomtiden vedtok Sunnhetsutvalget følgende utvidede uttalelse om punkt 4.2 i NKKs avlsstrategi:

Gjelder pkt. 4.2 i NKKs avlsstrategi også for avlsretningslinjer internt i raseklubber og forbund?

Sunnhetsutvalget vil på det sterkeste oppfordre klubber og forbund til å forholde seg til pkt. 4.2 i NKKs avlsstrategi når avlsretningslinjer vedtas, også på klubbnivå. Selv om brudd på klubbens interne avlsregler ikke nødvendigvis medfører at avkom registreres med avlssperre, vil konsekvensen av for strenge regler være at mange hunder ekskluderes fra avl dersom de ikke tilfredsstiller klubben eller forbundets kriterier. Poenget med klubbinterne regler er selvsagt at flest mulig av de kullene som fødes skal oppfylle kriteriene.

Skal det i tolkningen av pkt. 4.2 skilles på om en egenskap har betydning for hundenes helse og velferd, eller ikke?

Pkt. 4.2 omhandler alle kriterier i et avlsprogram, og skiller ikke på om kravene måler egenskaper som har betydning for hundenes velferd eller ikke. Av hensyn til genetisk variasjon mener SU at det på generelt grunnlag ikke skal settes avlskriterier som utelukker en for stor andel av populasjonen fra avl. Spesielt må det unngås å utelukke hunder fra avl på bakgrunn av kriterier som ikke har betydning for hundenes funksjon eller helse og/eller har lav arvbarhet.

Hvordan skal «50% av rasen» forstås?

Det er reist spørsmål om hvorvidt pkt. 4.2 skal tolkes slik at dersom f.eks. «kun» 40% av en rase har gjennomført en helseundersøkelse, vil det å innføre et krav til at denne undersøkelsen skal foretas utelukke minst 60% av rasen og følgelig være i strid med pkt. 4.2. Det er ikke slik dette punktet skal forstås.

Forekomst av helserelaterte problemstillinger baserer seg på statistikker fra de hundene som er undersøkt. Hvis f.eks. HD-statistikken for en rase viser at 55 % er fri, 38% har svak grad, 5% har middels og 2% har sterk grad, er det disse resultatene som må legges til grunn for vurderingen i avlskriteriene – selv om bare en del av rasen er røntget.

Alle kan HD-røntge hunden sin, og er det krav om HD-røntging så må man gjøre det. I det nevnte tilfelle vil det å utelukke hunder med middels og sterk grad kun utelukke 7% av populasjonen – ikke 67% (selv om 60% av rasen ikke er røntget). At kun en del av hundene i en rase HD-røntges kan følgelig ikke brukes som argument mot å stille krav om HD-resultat hos avlshunder.

I det overnevnte eksempelet har 38% fått diagnosen svak grad HD. Å utelukke også disse fra avl, vil utelukke hele 45% av rasen og gi lite rom for å vektlegge andre og sannsynligvis viktigere helseparametere. En hund med svak grad av HD har alle forutsetninger for å være en funksjonelt frisk hund. Framfor å utelukke hunder med svak grad av HD og dermed en stor del av populasjonen fra å brukes i avl, anbefaler SU å benytte HD-indeks for kombinasjonen og kun tillate kombinasjoner med samlet indeks på minst 200.

Generelt om krav til bruks- eller utstillingspremiering i regler/retningslinjer for avl internt i raseklubber og forbund

Selv om eksempelet over også er overførbart til andre seleksjonskriterier, oppfordres klubber og forbund til å vurdere hvor realistisk det er å få hundeeiere til å delta på de evalueringene som kreves for å kvalifisere en hund for avl. Alle kan klare å få hunden sin HD-røntget, AD-røntget, DNA-testet, øyelyst, patellaundersøkt etc. Med alle hundeutstillingene som avholdes i Norge hvert år, kan man tenke at det også bør

være mulig for alle som ønsker å bruke en hund i avl å delta på en utstilling eller to for å oppfylle et krav om f.eks. minst premieringen «very good». I raser der det kreves omfattende pelsstell med klipping/trimming for å kunne delta på en utstilling, kan imidlertid dette være en utfordring/barriere. Hvordan en hund er «groomet» sier ingenting om hundens arvelige egenskaper. Det kan iblant også være utfordrende for såkalte bruksvarianter av enkelte raser å oppnå tilstrekkelig premiering. Å nekte avl på en hund som ikke har tilfredsstillende utstillingsresultat vil i enkelte raser utelukke en stor del av populasjonen.

Tilsvarende vil gjelde for raser med spesielle brukskrav som krever mye trening. Resultater fra prøver som krever mye trening, som jaktprøver, viser lav arvbarhet og er dermed ikke spesielt godt egnet som seleksjonsverktøy for bruk i avl. SU har stor forståelse for at jakttegenskaper kan være en viktig del av seleksjonskriterier for jakthunder. Et bedre seleksjonskriterium enn prøveresultater ville sannsynligvis vært jaktanleggsprøver.

Absolutte krav om utstillings-, jakt eller annen brukspremiering kan virke negativt på det genetiske mangfoldet i rasene, fordi mange individer blir utelukket fra avl. Prøve- eller utstillingskrav gir redusert rom for seleksjon for andre egenskaper. I tillegg har de fleste prøveresultater veldig lav arvbarhet, hvilket betyr at å bruke dem som avlskriterier er forventet å gi svært begrenset og treg fremgang. I verste fall kan det virke mot sin hensikt, fordi man utelukker hunder som har svært gode bruksegenskaper, men som ikke deltar på prøver.

På generelt grunnlag vil SU fraråde klubber og forbund å stille absolutte krav om prøve- eller utstillingsresultater for at hunder skal kunne brukes i avl, spesielt i raser med små populasjoner. SU poengterer at det ikke vil være krav om prøve- eller utstillingsresultater for at en hund skal få registrert valper etter seg i NKK (mentaltester sees ikke på som prøver i denne sammenheng).

SU sin anbefaling til raseklubber og forbund er at det på klubbnivå tillates begrenset avl på hunder som ikke oppfyller klubbens krav til utstillingspremiering eller premiering på ulike jakt- eller bruksprøver – f.eks. at klubben godkjenner 1-2 kull. På den måten utelukkes ikke store deler av populasjonen, samtidig som de som klubben definerer som de beste får mulighet til å ha flere kull enn de øvrige hundene.

Om eventuell konflikt mellom hensyn til genetisk mangfold og pkt. 5 i NKKs etiske grunnregler for avl og oppdrett

NKKs etiske grunnregler for avl og oppdrett sier: «Bare funksjonelt friske hunder skal brukes i avl. Det pålegges enhver oppdretter som velger ut hunder til bruk i avl å avgjøre hvorvidt den aktuelle hunden er mentalt og fysisk skikket for avl.»

Dette er også nedfelt i NKKs avlsstrategi pkt. 4.1: «Bare funksjonelt, klinisk friske hunder skal brukes i avl. Hvis nære slektninger av en hund med en kjent eller antatt arvelig sykdom brukes i avl, bør den pares med en hund som kommer fra en familie med lav eller ingen forekomst av tilsvarende sykdom.»

Det er et absolutt krav at kun funksjonelle og klinisk friske hunder brukes i avl, uten at de er avhengig av medisiner eller er operert for arvelige problemer. Dersom det oppstår konflikt mellom pkt. 4.2 i avlsstrategien og de etiske grunnreglene for avl og oppdrett, fordi mer enn 50% av populasjonen ikke er friske, er ikke det grunn til å inkludere syke individer i avl. I en slik situasjon må man se på muligheter for import av friske individer, dersom problemet kun gjelder den norske populasjonen, eller et krysningsprosjekt dersom problemet gjelder hele rasen også i andre land.

Bakgrunn:

Sekretariatet har mottatt flere henvendelser med spørsmål om hvorvidt raseklubber/forbund kan ha retningslinjer for avl som strider med pkt. 4.2 i NKKs

avlsstrategi: «Et avlsprogram skal ikke utelukke mer enn 50 % av rasen; avlsdyrene skal velges fra den beste halvparten av rasepopulasjonen.» Dette reiser flere prinsipielle spørsmål vedrørende avlsstrategiens pkt. 4.2, som Sunnhetsutvalget er bedt om å ta stilling til.

I SU-møte 2023-5 sak 27/23 ble saken vedtatt utsatt, og SUs medlemmer bedt om å komme med skriftlige innspill for endelig behandling i nytt møte.

Sak 40/23 Endring i kravet om BOAS-gradering

Vedtak:

Tidligere unntak fra kravet om kjent BOAS-status, fjernes i sin helhet. Det foreligger følgelig fra vedtaket trer i kraft ingen unntak fra kravet til BOAS-gradering av foreldredyr for registrering av avkom i NKK.

SU presiserer at NKK godkjenner RFG-skjemaer etter Cambridge-metoden fra alle land, uavhengig av hvor hunden bor (selv om den ikke bor i landet der graderingen er gjennomført). En hund som er norskregistrert på det tidspunktet den BOAS-graderes, må graderes i Norge.

Vedtaket trer i kraft f.o.m. 01.01.2024.

Bakgrunn:

For de rasene som per i dag har innført krav til BOAS-gradering av avlsdyr, har følgende unntak vært gjeldende siden kravet ble innført første gang 01.08.2022 (SU-vedtak 17/22):

Følgende er unntatt fra kravet om kjent status, forutsatt at tispene har BOAS-grad 0 eller 1:

- *bruk av frossen sæd som er frosset før kravet trådte i kraft og hvor hunden ikke lenger er i live*
- *bruk av utenlandskregistrerte hunder fra land der BOAS-gradering ikke er innført som standardisert helsetest basert på samme kriterier som i NKK.*

Slik registreringskravet har vært beskrevet, åpner det opp for avl på:

- *hunder med ukjent BOAS-grad fra land som ikke benytter gradering med RFG-skjema*
- *avdøde hunder med frossen sæd tappet helt frem til juli 2022 (gjeldende fransk bulldog og engelsk bulldog) og desember 2022 (gjeldende mops)*

Dom i sak HR-2023-1901-A konkluderer med avl av engelsk bulldog med BOAS grad 2 og 3 er i strid med dyrevelferdsloven § 25. I lys av dette, mener NKKs advokat A.Fjeld at det ikke er lov å avle på en hund med ukjent BOAS-grad. Hun begrunner dette med følgende:

«Du kan ikke avle med ukjent BOAS status for hundene.

Det er en nåtidsvurdering (altså herfra og ut – selv om man sitter på materialet).

Dommen sier klart:

- 161) *Etter mitt syn er BOAS 1 mer alvorlig enn hva lagmannsretten har konkludert med. Som påpekt av Dyrebeskyttelsen innebærer også denne graden et visst pustebesvær etter tre minutter i relativt rolig hastighet. Sammen med de øvrige utslagene av BOAS som vansker med temperaturregulering og søvnproblemer, innebærer dette etter min oppfatning at man nærmer seg terskelen som fremgår av dyrevelferdsloven § 25 andre ledd, særlig når det ses hen til forsiktighetsprinsippet i § 3. Jeg kan imidlertid ikke se at det ut fra nåværende kunnskap og den terskelen som per i dag benyttes, er grunnlag for å konkludere med at § 25 er overtrådt for hunder som har BOAS grad 1, heller ikke når det ses hen til andre helseutfordringer.*
- (162) *BOAS grad 2 og 3 er tilstander av en slik alvorlighetsgrad at fortsatt avl som resulterer i avkom med disse lidelsene, vil være i strid med dyrevelferdsloven § 25. Det fødes et ikke ubetydelig antall dyr med disse gradene i Norge i dag. Det er derfor av særlig betydning om bestemte tiltak raskt kan redusere denne risikoen i en slik grad at avlen likevel ikke kommer i strid med § 25*

Da kan man ikke komme seg rundt med at man ikke hadde mulighet for å vite om man avlet med en 2 el. 3. Det er viktig også i vurderingen å ta med seg de påfølgende avsnittene som sier noe om tid, og om at man er i en viss tvil.

- (164) *Resultatene fra påbegynte avlsprogram i England synes å bidra til en lavere forekomst av BOAS-lidelsene. Likevel fødes det fortsatt avkom med BOAS grad 3. Mens Packer mener en utkrysning eller total avlsstopp er eneste mulighet for å unngå en videreføring av alvorlig BOAS, mener Ladlow at strenge avlsprogram kan være tilstrekkelig. Bannasch åpner for at det kan være mulig, men har understreket at det ikke foreligger publisert forskning som viser om, eller hvor raskt det vil gå. I Ladlows siste tilleggserklæring for Høyesterett fremkommer det at løsningen med avlsprogram er beheftet med noe usikkerhet, og at ytterligere forskning er nødvendig for å kunne konkludere sikkert. Når det gjelder tidsforløp, synes Ladlow å legge til grunn at det kan være tale om et fem til ti års perspektiv. Dette mener jeg er for lenge. Slik jeg forstår det, uttaler imidlertid både Bannasch og Ladlow seg om avlsprogram der dyr med grad 2 i en viss utstrekning fortsatt er med. Slike dyr er, som nevnt, tatt ut av avlsprogrammet i Norge.*
- (165) *I lys av den relativt høye forekomsten av BOAS grad 2 og 3 på avkom i Norge, sammenholdt med at endringer som følge av avlsprogram vil ta tid og resultatene er noe usikre, er jeg, når det tas hensyn til forsiktighetsprinsippet i dyrevelferdsloven § 3, i en viss tvil om tiltakene som er iverksatt leder til at grensen etter § 25 ikke er overtrådt. Videre avl nå vil imidlertid trolig føre til færre dyr med BOAS grad 2 og grad 3 i de neste generasjonene*

Som igjen må leses i lys av avsnitt 98 siste setning:

I de tilfeller hvor en type avl så vidt overstiger terskelen i § 25, vil avlsprogram som det er konkrete holdepunkter for at vil bedre dyrehelsen innen kort tid kunne få betydning.

Dersom avlsprogrammet åpner for at man fortsetter med en ukjent x faktor så har man både en side mot at man med åpne øyne muligens avler med materialet som er i strid med § 25 og

i tillegg setter man seg i en situasjon der man ikke "innen kort tid" vil kunne få bedring i dyrehelsen. Så mitt klare råd er at dere tar ut dette fra programmene for å opptre i tråd med dommens retningslinjer.»

Mattilsynet ved seksjonssjef for dyrevelferd N.B.Laache uttaler følgende i en e-post til Norsk Bulldog Klubb 17.11.2023:

«Av dommen går det frem at:

(161) Etter mitt syn er BOAS 1 mer alvorlig enn hva lagmannsretten har konkludert med. Som påpekt av Dyrebeskyttelsen innebærer også denne graden et visst pustebesvær etter tre minutter i relativt rolig hastighet. Sammen med de øvrige utslagene av BOAS som vansker med temperaturregulering og søvnproblemer, innebærer dette etter min oppfatning at man nærmer seg terskelen som fremgår av dyrevelferdsloven § 25 andre ledd, særlig når det ses hen til forsiktighetsprinsippet i § 3. Jeg kan imidlertid ikke se at det ut fra nåværende kunnskap og den terskelen som per i dag benyttes, er grunnlag for å konkludere med at § 25 er overtrådt for hunder som har BOAS grad 1, heller ikke når det ses hen til andre helseutfordringer.

Dette forstår vi som at avl på hunder med BOAS-grad 0 eller 1 ikke er i strid med § 25 i dyrevelferdsloven.

Dommen sier videre:

(162) BOAS grad 2 og 3 er tilstander av en slik alvorlighetsgrad at fortsatt avl som resulterer i avkom med disse lidelsene, vil være i strid med dyrevelferdsloven § 25. Det fødes et ikke ubetydelig antall dyr med disse gradene i Norge i dag. Det er derfor av særlig betydning om bestemte tiltak raskt kan redusere denne risikoen i en slik grad at avlen likevel ikke kommer i strid med § 25

(163) Bulldogklubben har iverksatt flere tiltak for å minimere risikoen for syke avkom. Det fremgår av klubbens etiske retningslinjer at avl forutsetter kjent BOAS-status, og det er krav om gradering for å kunne registreres i NKK. Det er kun grad 0 og 1 som skal benyttes i avl, idet grad 2 er utelukket fra 1. august 2023. Den rasespesifikke avlsstrategien (RAS) bygger på at pusteproblemer er en diskvalifiserende feil.

(165) I lys av den relativt høye forekomsten av BOAS grad 2 og 3 på avkom i Norge, sammenholdt med at endringer som følge av avlsprogram vil ta tid og resultatene er noe usikre, er jeg, når det tas hensyn til forsiktighetsprinsippet i dyrevelferdsloven § 3, i en viss tvil om tiltakene som er iverksatt leder til at grensen etter § 25 ikke er overtrådt. Videre avl nå vil imidlertid trolig føre til færre dyr med BOAS grad 2 og grad 3 i de neste generasjonene

Med bakgrunn i dette forstår vi det som at bruk av hunder med ukjent BOAS-grad kan være i strid med § 25, og at bruk av disse kan føre til at man ikke innen kort tid vil kunne få en bedring i dyrevelferden. Vår forståelse er derfor at bruk av hunder av rasen engelsk bulldog til avl i Norge, som er gradert til 0 eller 1 ikke er i strid med regelverket. Bruk av ugraderte hunder kan være i strid regelverket.»

Styret i Norsk Bulldog Klubb (NBK) og Styret i Norsk Mops Klubb (NMK) har begge uttalt seg i saken, og SU gjorde en grundig gjennomgang av alle uttalelsene ved behandling av saken.

Sak 41/23 Oppfølging av SU-sak 35/23, Eventuelt: IT-notat (DogWeb vs. Hundedatabasen)

Vedtak:

Det er innsendt samlet IT-notat på SU-medlemmenes innspill. Dette suppleres med konkrete eksempler fra Lundehundklubben. SU anbefaler at det avventes å erstatte gamle DogWeb med nye Hundedatabasen inntil innspillene fra SU er håndtert.

Sak 42/23 Orienteringssaker

Vedtak:

Orienteringen ble tatt til etterretning.

Bakgrunn:

Det orienteres om at følgende oppfølging er utført etter vedtak fattet i SU-møte 2023-5:

- **Oppfølging av SU-vedtak 30/23: HS-notat levert til behandling i HS (avstammingskontroll hos NMASK)**
- **Oppfølging av SU-sak 35/23, Eventuelt: HS-notat levert til behandling i HS om oppfølging av HS-vedtak 115/23 (stumphalesaken)**

Sak 43/23 Informasjon fra helse- og registreringsavdelingen

Vedtak:

Informasjonen ble tatt til etterretning.

Bakgrunn:

Helse- og registreringsavdelingen arbeider med følgende saker, hvor det er sendt inn orienteringssaker til Hovedstyret for videre behandling i HS-møte:

- **HS-notat om utvidelse av registreringssystemene (sideregistre)**
- **HS-notat om krysningsprosjekt cavalier king charles cpaniel**

Møtet ble hevet kl.14.00